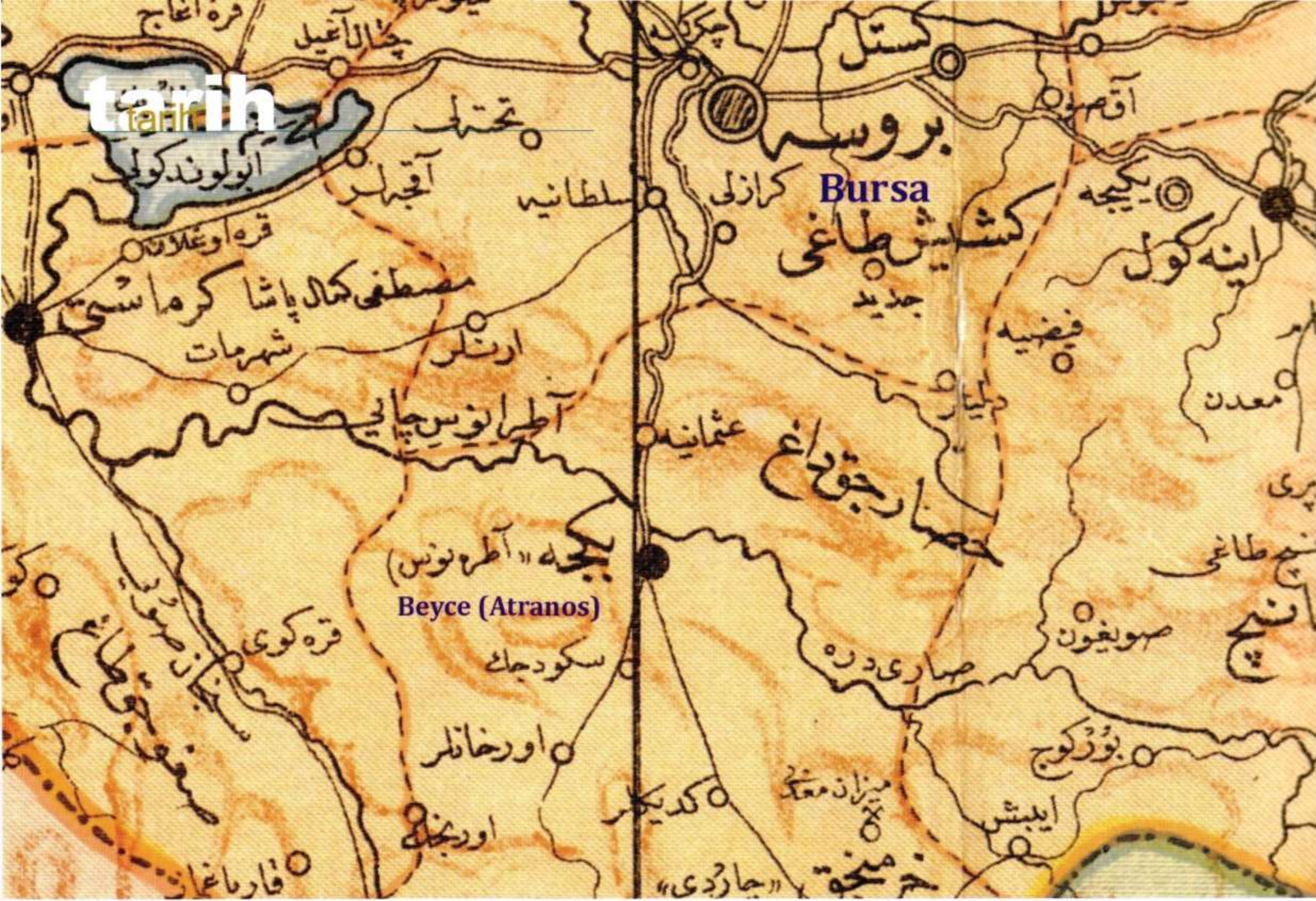

ATRANOS'TAN ORHANELİ-BEYCE'YE

Bizans döneminde tekfurluk merkezi olan Atranos Osmanlıların ilk yıllarında Türklerin hakimiyeti altına girmiştir.

niyazi topçu

Halen 'dağ yöresi' olarak adlandırdığımız, Orhaneli, Keles, Harmancık ve Büyükorhan ilçelerinden oluşan bölge, Osmanlıların kuruluş devrinden itibaren idari yönden Atranos kazası adı altında teşekkül etmiş ve günümüze kadar aşağı yukarı aynı sınırları korumuştur.(1)

Atranos kazasının ismi Roma İmparatoru Hadrianus döneminde (MS.117-138) kurulmuş olan ve bugünkü Orhaneli'nin hemen yanında bulunan antik Hadrianoi şehrinden kaynaklanmaktadır. Bizans döneminde tekfurluk merkezi olan Atranos Osmanlıların ilk yıllarında Türklerin hakimiyeti altına girmiştir.

Osmanlı dönemi belgelerinde zaman zaman Adranos-Edrenos-Atranas şeklinde de yer alan Atranos ismi bir kaza adı olarak 20. yüzyılın başlarına kadar kullanılmış, 1913 yılında resmen terkedilmiştir.(2) Şöyle ki;

Sultan Mehmed Reşad döneminde öncelikle Atranos Kazası İdare Meclisi'nde bu ismin değiştirilmesi gündeme gelmiş, ardından talep vilayet meclisine iletilmiş, burada alınan gerekçeli karar bakanlık

BELGE-1

HÜDÂVENDİGÂR VİLÂYETİ
MECLİS-İ İDÂRE
Aded
Umûmî 8547
Husûsî 929

Dâhiliye Nezâret-i Celîlesine

[illegible]

Fî 24 Zilkade 1331 ve 12 Teşrîn-i evvel 1329, [25 Ekim 1913]

Vâlî Mühür — Kadı Mühür — Defterdar Mühür — Mektubcı Mühür — Maarif Müdürü Mühür — Seramileradin — Ziraat Müdürü Mühür

A'za Mühür — A'za Mühür — A'za Mühür — A'za Mühür — Murahhas-ı Katolik Mühür — Murahhas-ı Ermeni Mühür — Vekil-i Metropolid — Müftî Mühür

BELGE-2

BÂB-I ÂLÎ
DÂİRE-İ SADÂRET

İrade-i Seniyye Sûretidir

Hüdâvendigâr Vilâyeti dâhilinde Atranos kazâsı nâmı "Orhaneli"ne ve merkez-i kazâ olan kasaba ünvânı "Beyce" ye tahvîl olunmuşdur.
İşbu irâde-i seniyyenin icrâsına Dâhiliye Nezâreti me'murdur.
Fî 12 Zilhicce 1331 ve Fî 29 Teşrin-i evvel 1329, [12 Kasım 1913]

Mehmed Reşâd

Sadrazâm Mehmed Said — Dâhiliye Nâzırı Talat

Aslına mutâbıkdır
Mühür
Sadâret Tahrîrât Dâiresi Müdîriyeti

Mukâbele edilmişdir

Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi'ne yazılan 3 Teşrin-i sâni 1329 tarihli tezkirenin melfûfudur.

Osmanlı dönemi belgelerinde zaman zaman Adranos-Edrenos-Atranas şeklinde de yer alan Atranos ismi bir kaza adı olarak 20. yüzyılın başlarına kadar kullanılmış, 1913 yılında resmen terkedilmiştir.

kanalıyla Padişahın onayına sunulmuştur. Kaza isminin Orhaneli, merkez kasaba isminin Beyce olarak değiştirilmesinin öngörüldüğü bu karar 12 Kasım 1913 tarihinde Padişahın onayından geçerek yürürlüğe girmiştir.

Hüdavendigar Vilayet Meclisi kararının ve takip eden İrade-i Seniyye suretinin orijinal metinleri ile transkripsiyonlarını ekte sunuyoruz.(3) Meclis kararının bugünkü Türkçe ile anlamı şöyledir: "Atranos kazası Orhan Gazi devrinde fethedilip Osmanlı ülkesine katıldığı ve sakinleri genel olarak Türk milletine mensup olduğu halde en eski ismi Adriyanus'tan bozularak türetilen Atranos isminin artık muhafazası doğru olmadığından; yerel meclisten gelen istek de gözetilerek burayı fetheden büyük şahsın yüce ismine hürmeten kaza adının 'Orhaneli' olarak, kaza merkezinin adının da halk arasında söylendiği şekliyle 'Beyce' olarak değiştirilmesi arz olunur".

Atranos-Orhaneli değişikliği ile ilgili olarak günümüz kaynaklarında 1911, 1913, 1932 ve 1934 gibi değişik tarihler verilmektedir. Bu yayından sonra farklı tarihlerin ve yanlış anlatımların ortadan kalkacağını umarım...

Dipnotlar:

(1) Şimdiki Keles ilçe merkezi ile bu ilçeye bağlı Baraklı, Gököz, Pınarcık, Dağdibi, Epçeler köyleri 1870 yılına kadar Kite kazasına, 1934 yılına kadar Bursa kazasına bağlı kalmıştır. Ayrıca Osmanlı dönemi Atranos kazasının bazı köyleri de daha sonra Kütahya'nın Tavşanlı (Örn.Eşen) ve Balıkesir'in Dursunbey (Örn.Boyalıca) ilçelerine bağlanmıştır.

(2) Aslında bu ismin tümüyle terkedildiğini söylemek yanlış olur. Zira halen Orhaneli'nin güneyindeki Demirci, Karaoğlanlar, Söğüt, Mahaller, Küçükorhan, Kadıköy vs. gibi 6-7 köyden müteşekkil bir köyler topluluğu için 'Adırnaz' şeklinde bölge adı olarak kullanılmaktadır.

DAĞ-DER YARDIMLAŞMA VE KÜLTÜR DERNEĞİ
AYLIK YEREL KÜLTÜR DERGİSİ
15 EYLÜL-15 EKİM 2009 YIL: 1 SAYI: 5 FİYATI: 1 TL

güneybursa

dosya: **dağ yöresinde eğitim**

dağ köylerinde dede inancı ve **dedeler köyü**

1844 yılında **oydas köyü**

atranos'tan beyce'ye

geleneklerimiz ve **yaşam güzelliklerimiz**

